

SANTUAK

INIGO'REN LORATXOAK PARIS'KO MONTMARTRE'N JESUSEÑ LAGUÑDIA SORTU

1534. urteko dagonillak 15, Andra Mariaren jaia, aukeratu eben Iñigo'ren lagunak Zinitzak egiteko.

Egun orretan goizean goiz Iñigo eta bere sei lagunak Montmartre'ko menditxoan kokaturik dagoan Dionisio Deunaren eleizara ixil ixilean igon ziran, eta Pedro Fabre'k meza emonda —bera bakarrik zan abadea— jaunartzeko garaia etorri zanean, meza-emolleak gure Jauna eskuetan eukala, lagunai begira jarrita, banan-banan bakotxak, danak entzuteko moduan, bere zinitzak esan ebazan, eta gero gure Jauna artu eban. Azkenez, mezaemolleak berak be, bere zinitzak esan ebazan.

Meza amaituta, eskerrak emon ondoren, mendi-beko aldean egoan iturritxo baten ondoan artu eben gosaria; gosari arina: ogia eta ura, besterik ez.

Eta an bertan iturri ondoan emon eben egun osoa, alkarrizketa alaian, bakotxak Espiritu Santuak emondako biozkadak danen aurrean ustuz.

Eta zinitz oneik urrengo urte bietan barritu ebazan, Andra Mari egun berean, toki bardiñean, eta inguru antzekoan.

Baiña Iñigo osasun billa bere jaioterrira etorri zanez, ez zan jai eder areiten Paris'en bere lagunen artean egokitu.

IÑIGO BERE JAIOTERRIRA

Loiolatarrak berak esango deusku zergatik etorri zan Paris'tik Azpeitia'ra, bere jaioterrira.

"Paris'en garai onetan oso txarto aurkitzen nintzan urdailletik, eta amabostero urdailleko mina neukan, ordu bete irauten eustana, eta sukarra ekarten; eta bein urdailleko miñak 16 edo 17 ordu iraun eustan.

Eta garai onetan filosofia igarota, teologia urte ta erdi ikasi ondoren, lagunak irabazita neukazanean, nire geisotasuna aurrera joian, osabiderik ezin aurkituz, asko probatu baziran be.

Osagilleak esaten eben ez egoela osasunari laguntzeko beste biderik, jaioterriko aizeak baiño. Gaiñera nire lagunak aolku bera emoten eusten, eta biziki emon be.

Azkenean ni be lagunen eretxira makurtu nintzan... Eta onetan bat etorri giñan: ni osasunez ondo aurkitu ondoren, Espainia'ko nire lagunen arazoak konpontzera joango nintzala, eta gero Benezia'ra abiatu, an nire lagunai itxaroteko.

INKISITOREAREN AURREAN BARRIRO

"Eta nire aberrirako bidean jartzeko nengoala, inkisitoreari salatu ninduela entzun neban. Au entzunik eta ez ninduela deitzen ikusiz, inkisitorearengana joan nintzan, eta entzundakoa esan neutsan, eta zelan nire lurraldera joateko asmotan nengoan, eta mesedez lenbailen epaia emoteko, eskatzen neutsala.

Inkisitoreak esan eban: egia zala salatu ninduela, baiña garrantzizko gauzarik egoanik ez ebala ikusten. Nire Gogo Jardunetako liburua ikusi gura ebala, besterik ez... Eta ikusi ondoren asko goratu eban, eta kopia bat berak egiteko baimena eskatu, eta ala egin eban.

Baiña nik, ala ta guztiz be, arren, auzia aurrera eroateko eskatu neutsan, epaia emon arte. Eta inkisitorea atxakiak ipinten asi zan ezkerro, ni notario eta testigekin aren etxera joan nintzan, eta dana agirian legetua ipiñi neban.

IÑIGO AZPEITIA'RA

Eta au eginda, lagunak erosi eusten zaldi txiki baten gaiñera igon, eta nire lurraldera joan nintzan, eta bidean askoz obeto aurkitu nintzan.

Eta Gipuzkoa'ra eldu nintzanean, betiko bidea itxi, eta mendiko bidea, bakartiagoa zana, artu neban. Eta bide zatitxo bat aurrera eginaz, armadun gizon bi aurkitu nebazan nire billa etozanak (Bide arek izen onik ez dauka iltzailleengatik), eta oneik, apur bat aurreratu ondoren, atzera itzuli ziran, arin arin niri jarraituz. Nik onegaz bildur apur bat artu neban. Baiña eurekin berbetan asita, nire anaiaren morroiak zirala jakin neban, nire billa aginduak. Bada, itxuraz, Baiona'n ezagutu ninduen, eta Loiola'n nire etorreraren barri jakin eben, eta areik aurretik joan ziran, eta nik lengo bidetik jarraitu neban. Eta, nire errira eldu baiño lentxoago, lengo

SANTUAK

gizonak aurkitu nebazan, eta ekin eta ekin, nire anaia-
ren etxera joateko alegindu arren, ezin izan ninduen
menperatu. Eta ala Azpeitia'ko sarreran dagoan Mada-
lenako ospitalera joan nintzan, eta urrengo egunean
atez ate limosna eskatzen asi nintzan".

Etorrera onen albiste geiago Loiola'ko Potentzia-
na'k, Iñigo'ren llobak, emoten deuskuz:

"Egibar baserriko Joan, Iñigo'ren umelaguna, Beo-
bia'ra joaten zan Azpeitia'ko errirako okela erostera.
Arantzakoan Iturriotz'ko bentan ostatuz gelditu zan.
Eta an egoala, ostatuko etxeoandreak esan eutsan,
zelan etxe aretan gizon bat egoan, egundo alangorik
ikusi ez ebana. Egibar'ko gizona, nor zan jakin miñez,
etxeoandregaz joan zan, eta atearen intzirrikatu bate-
tik begiraturaz, Iñigo ikusi eben belauniko otoitzean.

Egibar'koak ezagutu eban, eta arin arinka Azpeitia-
'ra itzuli zan, Loiola'ko etxeoai ikusitakoaren barri
emotera. Loiolatarrak atzera itzuliko ete zan bildurrez,
ez ziran ara joan, baiña eleiz-gizon bat, Garagaltza'ko
Baldazar Jauna, bialdu eben Iturriotz'era. Jaun onek
Iñigo ikusi eban, eta beragaz ekarteko aleginak egin
ebazan, baina alperrik, eta Iñigo'k esan eutsan ez ba'zan
aurretik joaten, bera etorritako lekutik itzuli egingo zala.
Baldazar'ek bidean lagunduko eutsala, erantzun eutsan,
baiña Iñigo'k ez eban onegaz etorri gura izan, eta atzean
gelditu zan, be^stea joan arte.

IÑIGO'REN AZPEITIAN SARRERA

Iñigo'k Iturriotz'en Azpeitia'ko bide zuzena artu bea-
rrean, inguru andi bat eginaz, mendiz mendi, Aitzarna-
'rantz jo eban, bere jaioterrian ezkutuan sartu gurarik,
baiña bidean galdu egin zan, eta Errarizaga baserrian
emon eutsoen jaten, eta Lasao ondolik igaroz bariku
egun batean, arratsaldeko bostak inguruan, ixil ixilik,
iñor konturatu barik, erriko sarreran egoan Madalena-
'ko ospitalean ostatua eskatu eban".

Etorri, eta urrengo egunean Azpeitia'ko errian atez
ate limosna eskatzen asi zan, esaten deusku beste testi-
gu batek. Baiña Enparan kalean bizi zan Egibar'ko
Katalina'k —Loiola ondoko Egibar baserrian jaiok— berea-
la ezagutu eban, eta arin arinka Loiola'ko etxera joan

zan Martin Jaunari, Iñigo kalean limosna eskatzen iku-
si ebela, esatera.

Loiola'ko Nagusia, Madalena'ko geisoetxera etorri
zan, eta arren eta arren, bere anaia eskatu eutsan,
Loiola'ko etxera bizitera joateko, ez zalako ondo ikusia
Loiola'ko seme bat, ain pertsona gorena izanik, txiro-
-etxe batean bizitea. Baiña Iñigo'k erantzun eutsan: ez
zala bera etorri Loiola'ko etxea iñori eskatzera, ezta
jauregietan bizitera, Jaungoikoaren itza ereitera baiño,
eta jendeari zein gaiztakeria andia dan pekatua adieraztera.

IÑIGO'REN LANAK AZPEITIA'N

Zer egin eban Azpeitia'n Iñigo'k berak esango deus-
ku ondoen.

"Eta bizi nintzan txiro-etxera ni ikustera etorten
ziranakin Jaungoikoaren gauzataz berba egiten neban,
eta onen graziaz frutu andia egin zan.

Etorri baizen laster, umeai dotriña erakustea erabagi
neban; baiña nire anaia erabat lan onen aurka jarri zan,
inor ez zala etorriko, esanaz; baiña nik erantzun neu-
tsan: batekin naiko neukala... Baiña dotriña erakusten
asita, lagun asko etorten zan, baita nire anaia bera be.
Kristiñau ikasbidez gaiñera, baita domeka eta jaietan
berba egiten neban, arimen onura eta laguntzarako, eta
oso urrunetik etorten ziran niri entzutera".

Zer ete zan Iñigo'ren berbaldien gaia?

Testiguen autormenak alkartuta au jakin daikegu:

"Iñigo'ren abotsa mea zan, eta urrunera be garbi
entzuten zan. Bere berbak sarkorrak eta eraginkorrak
ziran, eta Jaungoikoa maitatzera eta gaiztakeriak gorro-
tatzera eragiten eben".

Jesus zerura igon zan Igokunde egunean esan eban,
urrengo egunean barikuan asita, Pentekoste jaira arte,
egun bakotxean Jaungoikoaren legeko agindu bat ager-
tuko ebala... Eta bigarrena eta seigarren eguna etorri
ziranean, alako gauzak esan ebazan birao eta aragike-
riaren pekatuen aurka, danak bildurturik itxi ebazan,
eta asko oker bidetik aldendu ziran, eta Azpeitia'ko
errian biotz barritze ezagunak egin ziran".

Iñaki Goikoetxea. S.J.